

DET SUBLIME

Omkring det sublime. Redigeret af Stig Brøgger, Else Marie Bukdahl og Hein Heinsen. Udgivet af Det kongelige danske Kunstakademi, Kbh. 1985. 65 sider.

Vi lever i en postmoderne tidsalder - er den udtalte holdning hos redaktørerne af dette hæfte. Deres indstilling til hæftets tre tekster - et kort essay fra 1948 af Barnett Newman (Det sublime er nu), en artikel af Lyotard om det sublime og avantgarden og et interview med samme i anledning af hans arbejde med udstillingen "Les Immatériaux" i Pompidou-centret - bærer præg ikke af den kølige registrering af debat-fænomenet det postmoderne, men af engagementets iver.

Vor kultur er altså postmoderne, derom igen tvivl - men hvad er da det postmoderne? That is the question. Hæftets tekster giver nogle spændende indfaldsvinkler, men slutter dog med følgende bekendelse af Lyotard: hele mit arbejde går ud på at finde ud af, hvad det er, men jeg ved det ikke endnu.

Vil man alligevel prøve at forstå, hvad det postmoderne er for noget, er det anbefalelsesværdigt at sætte sig ind i begrebet om det sublime. Og i den henseende er hovedteksten i hæftet en glimrende introduktion. Her giver Lyotard et hurtigt historisk rids af begrebet, fra den antikke Longinus over den franske klassicist Boileau (som genindførte begrebet efter århundreders glemsel), Burke, Baumgarten, Kant og frem til Barnett Newman, der "forny" begrebet i teksten "Det sublime er nu" fra 1948.

Og hvad kommer man så frem til. Ja, pointen er jo, at det sublime er grænsesprængende i yderst radikal forstand. Det kniber endog at tale om det: det sublime er nu! Det er altså en realitet, men en

meget flygtig realitet. Fatalt er det, at vor kultur hidtil har vist liden evne til at sanse dette flygtige noget. Og det gælder både i filosofi, kunst og litteratur. Traditionens vægt i form af udlevede myter og symboler har forment os adgang. Men nu er der håb! Barnett Newman sætter (i 1948) sin lid til den unge amerikanske kultur, som ikke har så meget habengut at værne om. Og den europæiske kultur er i dag så vidt fremskreden, at den historiske puppe vil kunne afkastes. Lyotard gør sig i den forbindelse en interessant overvejelse over forholdet mellem kapitalisme og (postmoderne) kunst: kapitalen har selv noget af det sublime i sig, derved at den er grænsesprængende. Der er en "hemmelig forståelse" mellem kapitalen og avantgarden. Men det er dog ikke sådan, at kapitalen automatisk skaber det sublime eller betingelserne for det. Lyotard siger, at forholdet er "perverst". Kapitalen skaber en afart af det sublime, en skinsublimitet. Den er grænsesprængende, men det er en veltilrettelagt grænsesprængning: der er altså alligevel ikke rum for det virkeligt nye, hændelsen. Det smitter af på kunsten: "Det sublime findes ikke længere i kunsten, men kun i spekulation i kunst".

Lyotard er ikke sikker på, at der endnu findes en rigtig postmoderne billedkunst: "de (såkaldt postmoderne malerier) forekommer mig temmelig utiltalende....Jeg ser det hele som en enorm regressiv proces". Den opgave, som tilfalder den postmoderne kunst, er denne: at gøre ende på enhver metafysik, inklusive kapitalens fremskridtsmetafysik eller tidsteknologi, således at der bliver rum for det rene ubesmittede. Nu Sker Det!

Vi er nogle stykker, der venter spændt!!

Jens Ole Hansen